

→ De installatie *And all the untilled air between* van Lucas Lenglet in het Kröller-Müller Museum. FOTO MARJON GEMMEKE

Installatie *And all the untilled air between*

Vrijheid voor de een is beperking voor de ander

Vrijheid is een lastig begrip. Lucas Lenglet onderzoekt de dubbelzinnigheden van het ideaal in architectonische installaties. Nu in het Kröller-Müller Museum in Otterlo.

Edo Dijksterhuis
AMSTERDAM

Lucas Lenglet (1962) haalt graag een scène aan uit de documentaire *Bowling for Columbine*. Filmmaker Michael Moore bezoekt woningen in een Amerikaans stadje waar iedereen zijn deur op slot heeft. Net over de grens in Canada kan hij overal zo binnenstappen. Hij verklaart de Canadezen voor gek om zoveel naïviteit, maar zij keren de zaak om: met een dichte deur sluit je niet vijanden buiten, maar jezelf op. “Kort gezegd gaat mijn werk over noties van in- en uitsluiting,” zegt Lenglet. “Een plek is publiek of privaat, wel of niet veilig. Maar vaak is het niet zo zwart-wit en is er ruimte voor onderhandeling. Architectuur speelt daar een belangrijke rol bij.”

De esthetiek van gevangenissen

Lenglets oeuvre bestaat uit kooien, torens en barricades. Hij onderzoekt de esthetiek van gevangenissen, volièrès en antitankkruizen. Vanaf dit weekend is zijn werk te zien bij Galerie Stigter Van Doesburg en in het Kröller-Müller

Museum. Het museum op de Veluwe heeft de Amsterdamse kunstenaar uitgenodigd een installatie te maken in de serie *Vestibulum*.

“Met *And all the untilled air between* reageer ik op de tentoonstellingslocatie. Vroeger was dit de entree tot het gebouw, nu is het een doodlopend stuk gang met aan weerszijden kleine zaaltjes. Ik heb veel tijd besteed aan het bestuderen van het gedrag van mensen daar. Dat is nogal weifelend. Er zijn keuzes te maken: links of rechts afslaan, treden naar beneden. De meeste bezoekers lopen verdwaald rond, alsof dit plots geen onderdeel meer is van het museum.”

Met zijn installatie wil Lenglet de cul-de-sac weer betrekken bij het museum. Dat doet hij door het verdiepte, achterste deel gelijkvloers te maken met een metalen rooster. “Dan loop je veel makkelijker door. Maar de doorgang wordt er ook lager van, waardoor je moet bukken: je knalt bijna tegen het gebouw aan. Die open ruimte onder je voeten doet de meeste mensen ook even aarzelen: kan deze constructie mij wel dragen? De klassieke museumhouding – handen op de rug en alleen kijken – is in één klap veranderd. Je bewustzijn van die plek wordt veel lichamelijker.”

Ook met andere onderdelen van zijn installatie roept Lenglet dat gevoel van tegenstrijdigheid op. In een van de zaaltjes hangt een lichtbak met daarop het woord ‘frei’. Nu roept het

gebruik van het Duits al bijgedachten op, maar dat wordt nog sterker als je weet dat het lettertype is ontleend aan Duitse verkeersborden. “Het paradoxale van vrijheid is dat de vrijheid van de één vrijwel altijd een inperking van de ander inhoudt. In onze democratie streven we er altijd naar, maar we komen er niet helemaal uit. Vrijheid gaat ook over de mogelijkheid onvoorwaardelijk deel te kunnen nemen en dat blijkt in onze samenleving niet voor iedereen weggelegd.”

Zacht, maar met prikgevaar

De door het rooster gelijkgeschakelde ruimtes worden verbonden door een lange houten paal. Hij ligt op de grond als een soort reling die de

Lucas Lenglet

De titel van de installatie in het Kröller-Müller Museum ontleende Lenglet aan het gedicht *Prologue: The birth of architecture* van W.H. Auden.

‘De klassieke museumhouding – handen op de rug en alleen kijken – is in één klap veranderd’

weg wijst of de blik stuurt, maar hij kan ook worden opgevat als slagboom. Aan de wanden van de laatste zaal hangt rondom een kleed gemaakt van duizenden veiligheidsspelden. Het is een open structuur maar ook een harnas dat de ruimte omsluit. Zacht, maar met prikgevaar.

“Hoe minimalistischer je werkt, hoe arbeidsintensiever het wordt,” constateert de kunstenaar. “De details worden heel belangrijk en alles moet precies kloppen. Zo heb ik alle wanden dezelfde kleur laten schilderen en is het licht overal gelijk van kleur.”

Ook de film die draait in het eerste zaaltje heeft veel tijd gekost. De kunstenaar reisde ervoor naar Marfa in de woestijn van Texas, waar meesterminimalist Donald Judd in de jaren zeventig een openluchtmuseum bouwde om landschap en kunstwerken tot een geheel te smeden. In dertig woningen filmde Lenglet van binnen naar buiten, lange shots waarin ogenschijnlijk niets gebeurt. “Juist door die vertraging kun je je beter richten op het stuk tussen interieur en landschap, de grens.”

En dat is iets heel anders dan een ‘begrenzing’, benadrukt Lenglet. “Een begrenzing is een harde afscheiding. Op een grens vindt juist een uitwisseling plaats, net als in de entree van een museumgebouw. Natuurlijk staat dat ook symbool voor het echte leven, maar dat is ook wat kunst moet doen: een aanleiding zijn om te denken over de werkelijkheid. Wat is mijn positie? En hoe verhoud ik me tot anderen?”

And all the untilled air between van Lucas Lenglet, Kröller-Müller Museum, Otterlo, t/m 22/9.
Wall Based Wall: Galerie Stigter Van Doesburg, Elandsstraat 90, t/m 25/5.